

Biwo Akademik ak Transfòmasyon
**Konsèy pou Paran Aprann sou Timoun Depi
 Nesans Rive nan 5yèm Ane Eskolè**



BEBE	TIMOUN PITI	KLAS MATÈNÈL
<ul style="list-style-type: none"> • Pale avèk bebe w la— tout jounen. Dekri kondisyon tan an oubyen ki pòm w ap chwazi nan episri a. Pale sou foto ki nan yon liv oubyen bagay ou wè lè w ap mache. Poze kesyon. Nan koute, pitit ou a ap aprann mo, ide, e kijan langaj travay. • Mete w konfòtab avèk yon liv. Lè ou kenbe bebe w la prè w e gade yon liv ansanm, bebe ou la ap kontan konfò a e l ap tandè vwa ou ansanm ak istwa a. Santiman sekirite ak pwoteksyon lè l avèk ou pandan li ap gade nan yon liv, ap devlope konfidans bebe w la ak amou pou lekti. • Chawzi liv ki fasil pou bebe Liv ki gen anpil koulè e ki fwonse oubyen ki gen ilustrasyon ak anpil kontras pi fasil pou bebe ki piti wè e kenbe atansyon yo. Liv ki fèt ak twal oubyen plastik mou (pou basen) oubyen “board books” (liv ak kouvèti trè di) avèk paj an katon solid pi fasil pou yon bebe kenbe. • Ankouraje son plenyen, gwonde, ak gougou bebe w la. Sa yo se fason bebe w la kominike avèk ou, e yo se premye etap enpòtan pou lapawòl. Ankouraje li lè l eseye imite w. Plis bebe w la pratike fè son, se plis yo ap vin pi klè. Donk kontinye ak son “moo”, “woof” e “honk”! • “Fè Lekti” pou bebe w la Prete atansyon sou fason bebe w la reyaji a liv w ap li a. Sispann si bebe w la pa renmen istwa a e eseye yon lòt liv oubyen eseye yon lòt fwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kenbe lekti yo kout, senp, e souvan timoun piti gen atansyon yo pi kout pase pa bebe yo. Chèche tèks ki kout e senp. Fè yon ti lekti, plizyè fwa nan yon jounen. • Pa atann pitit ou a ap chita anplas pou l li yon liv. Timoun piti bezwen fè MOUVMAN, donk pa enkyete w si yo pèfòme istwa yo oubyen yo jis ap ponpe, fè lakilbit, oubyen lage kò yo atè pandan w ap li pou yo. Yo ka ap fè mouvman, men yo ap koute tou. • Chwazi liv ki enteresan. Liv ki gen bèt oubyen machin envite l fè mouvman ak son yo. Liv ak foto ki ouvri fèmèn oubyen ki gen diferan karaktè pou l manyen, kenbe men li okipe. Liv ki gen ilustrasyon detaye oubyen diferan atik ki kache nan foto yo trè bon pou yo eksplòre e diskite. • Poze kesyon. Pran tan pou w koute repons pitit ou a. Timoun piti gen fòt opinyon ak ide enteresan sou mond lan. Ankouraje pitit ou a di ou sa l panse. Ou ap devlope ladrès langaj e aprann kisa ki motive pitit ou a anmenmtan. • Chèche sa yo renmen Li istwa yo renmen ankò e ankò. Chèche liv sou bagay timoun piti ou a espesyalman renmen—tren, bèt, lalin, eks. Liv sa yo ka pwolonje konstrasyon yon timoun piti e devlope antouzyas pou lekti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Fè lekti ansanm chak jou. Li pou pitit ou a chak jou. Fè sa tounen yon moman akeyan e afektye lè nou toude ka makonnen deprè. • Fè lekti ankò e ankò. Senpleman li liv pitit ou a pi renmen an yon 100èm fwa! • Fè entèraksyon. Diskite sa k pase nan liv la, Pwente sou bagay nan paj la, e poze kesyon. • Konnen lè pou rete Depoze liv la yon moman si pitit ou a pèdi enterè oubyen si li pa ka prete atansyon. • Bay chak bagay yon non. Devlope vokabilè pitit ou a nan pale sou mo ak objè enteresan. Pa egzanp, “Gade avyon sa a! Sa yo se zèl avyon an. Poukisa w panse yo rele zèl?” • Pwente sou sa ki ekri tout kote. Pale sou mo ekri nou wè nan alantou nou. Mande pitit ou a pou l chèche yon nouvo mo chak fwa nou soti. • Pale sou ekri tou. Fè pitit ou a wè fason nou li, kòmanse adwat pou ale agoch e kijan mo yo separe ak espas. • Pwente sou sa ki ekri tout kote. Pale sou mo ekri ou wè nan alantou nou. Mande pitit ou a pou l chèche yon nouvo mo chak fwa nou soti. <p>Sous: “Konsèy pou Paran Bebe, Timoun Piti ak Timoun nan Klas Matènèl” ‘Reading Rockets.’ Nou Jwenn Atik sa a: 27 out 2018 nan http://www.ReadingRockets.org</p>

Jadendanfan	Premye Ane Eskolè	Dezyèm Ane Eskolè
<ul style="list-style-type: none"> • Fè lekti pou pitit ou a chak jou oubyen fè l li pou ou pou omwen 15 minit. • Mande pitit ou a pou l rakonte yon istwa avèk pwòp mo pa li nan di sa ki rive an premye, an dezyèm, an twazyèm, eks. • Fè pitit ou a sonje pou l panse ak son e lèt Lye non li avèk mo ki kòmanse avèk menm lèt yo (pa egzanp, John ak jump). • Trase lèt nan sab, sik, oubyen krèm savon pou fè bab. Di lèt yo pandan w ap trase yo. • Sèvi ak yon konbinezon desen, pale, e ekri pou dekri yon evènman, bay enfòmasyon sou sijè a, oubyen pataje yon opinyon. • Sèvi ak teknoloji pou devlope abilite pitit ou a pou matche lèt ak son. Gen anpil sit Entènèt ki fè travay sa a tankou yon jwèt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bay tan ak espas pou pitit ou a li san distraksyon, tankou televizyon. • Chèche opòtinite nan kote regilye ou ka devlope vokabilè pitit ou a. Simaye mo enteresan nan konvèsasyon an e devlope mo ou te pale sou yo anvan. • Chèche liv, magazin, oubyen lòt materyèl sou sijè pitit ou a renmen pou ka ankouraje pitit ou a li. • Jwe ak mo yo. Fè pitit ou a fè son mo yo pandan w ap chanje yo de “fat” a “sat”; “sat” a “sag” e “sap”; “sap” a “sip.” • Fè patnè avèk pitit ou a pou rasanble fè ak enfòmasyon sou yon sijè ki enterese pitit ou a. • Vizite sit Entènèt tankou “Discovery Education” oubyen “NBC Learn” pou rasanble enfòmasyon sou yon sijè. • Ekri pou dekri yon evènman, bay enfòmasyon sou yon sijè oubyen pataje yon opinyon. 	<ul style="list-style-type: none"> • Asire w pitit ou a gen yon kat bibliyotèk. Timoun ta dwe chwazi liv ki enterese yo pou yo devlope yon pasyon pou lekti. Anpil bibliyotèk gen klib liv ak aktivite fanmi ki fè lekti amizan e enteresan pou tout fanmi an. • Pale sou kijan mo ki gen menm rapò, gen menm òtograf e menm siyifikasyon; pa egzanp “knowledge” (Konesans) ak “know” (konnen), “beautiful” (bèl) ak “beauty” (bote). • Sa ede lè pitit ou a wè lòt moun ap li nan kay la. Pataje sa w li a. • Ekri sou yon seri evènman kout oumenm ak pitit ou te pataje. Mande yo pou dekri aksyon, panse, ak santiman yo. • Ekri opinyon sou liv pitit ou a li nan itilize detay ak egzanp enpòtan pou sipòte yon pozisyon. • Sèvi ak teknoloji pou ede devlope enterè pitit ou a nan lekti. Gen plizyè sit Entènèt kote elèv ka li liv oubyen atik sou Entènèt; sa ap ede ak mo pitit ou a pa ka li endepandaman.

<i>Twazyèm Ane Eskolè</i>	<i>Katriyèm Ane Eskolè</i>	<i>Senkyèm Ane Eskolè</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Entwodui pitit ou a yon seri liv tankou “The Magic Tree House” oubyen “The Boxcar Children”. Konsidere lòt liv menm otè a ekri. • Mande pitit ou a pou l rezime yon istwa an kèk fraz. Mande yo pou predi kisa ki pral rive aprè. • Sèvi ak tan nou pase nan machin nan ap fè komisyon pou jwe ak mo. Si w nan yon “traffic jam” (blokis), pale kijan “jam” tou se yon bagay ou ka mete nan pen (jele). Kiyès ki ka jwenn plis omofòn? • Pale sou sa w wè e sa w fè pou ka ogmante konesans debaz pitit ou a. Pale lè n ap fè manje ansanm, ale nan vakans, oubyen gade televizyon. • Mande pitit ou a pou l ekri istwa avèk dyalòg e deskripsyon aksyon, panse, ak santiman pèsonaj yo. • Fè patnè avèk pitit ou a pou rasanble enfòmasyon nan sous Entènèt pou devlope konpreyansyon sou yon sijè. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lè n ap gade televizyon, fèmen son an e ouvè opsyon soutitre a pou ankouraje lekti. • Mande pitit ou a kisa li aprann de lekti a e kijan li ka sèvi ak konesans sa a nan vi reyèl. Fè l li awot vwa seksyon ki pi enteresan oubyen enpòtan yo. • Note ki kalite materyèl lekti pitit ou a pi renmen (liv, magazin, jounal, Entènèt). Fè abònman ak magazin yo pi renmen yo oubyen fè yo kado liv sou sijè yo pi renmen. • Asiste pitit ou a nan sèvi ak referans tankou Entènèt oubyen diksyonè pou gade mo li pa abitye ak yo. • Montre pitit ou a kijan pou l “li avèk yon kreyon”. Di yo pou yo souliyen detay kle, sèkle mo oubyen fraz yo pa konnen, e ekri yon nòt nan maj la pou rezime ide prensipal paragraf oubyen seksyon an. Sa ap ede fè panse pitit ou a vin vizib. • Montre pitit ou a kijan pou l sèvi ak resous Entènèt an sekirite pou fè rechèch sou yon sijè ki enterese li. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rezève tan pou konvèsasyon nan kay la. Diskite evènman aktyèl yo, pataje enterè, ak aspirasyon oubyen karyè alavni. • Vizite mize, “zoo” (jaden zowolojik), teyat, sit istorik, akwaryòm, ak lòt andwa edikasyonèl pou ede ogmante kontak pitit ou a ak nouvo konesans e vokabilè. • Pale sou kijan eleman patikilye yon istwa, teyat oubyen pwogram televizyon mache ansanm. Ki efè anviwonman an genyen sou pèsonaj yo oubyen dewoulman istwa a? • Pale sou kijan prefiks ak sifiks afekte siyifikasyon mo (tankou bi-, re-, dis -). • Gide pitit ou a pou l gwoupe ide li lè l ap ekri nan sèvi ak tit. • Pèmèt pitit ou a sèvi ak òdinatè pou ekri, revize, e korije sa li ekri. <p>Sous: “Standards and Instructional Support.” <i>FLDOE.org</i>. Nou Jwenn atik sa a: 31 out 2015 nan http://www.fldoe.org/academics/standards/ “Parents’ Guide to Student Success.” <i>National PTA every child. one voice</i>. Nou Jwenn: 31 out 2015 nan http://www.pta.org/parents/content.cfm?ItemNumber=2583</p>